



## 19è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY BANYOLES

2a sortida – diumenge, 14 de novembre de 2021  
Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

---

**LA COVA DEL BISBE**  
**OBERTA A LA VALL DE LA RIBERA DE SANT ANIOL (D'AGUJA)**  
Forn de Calç a prop de can Cufí, Forn de Calç a prop de can Vilaró, Forn d'obra d'en Vilaró.  
Per mà de l'Ernest Costa.

Us convido a anar plegats a les muntanyes d'entre Sant Llorenç de Cerdà i el Fluvià. I per què no les anomeno Alta Garrotxa?, us preguntareu. És un nom originat fa una centúria i que no m'agrada gaire. I no per la falta d'antiguitat sinó perquè malgrat una frontera pertorbadora una part considerable d'aquest territori és més vallespirenca que no pas garrotxina, ve t'ho aquí. Tant se val, però, perquè ara es tracta de pujar a l'arrencada migdial d'aquestes orografies, allà on són notablement accidentades. Tant, que si les estiréssim com qui allisa una pell tindríem una superfície força més extensa de la que se li pugui donar mirant un mapa. En un dels nombrosos i atractius estimbals posarem els peus en una cavitat molt gran. Diuen que la que més de la comarcada. Els que l'han mesurada asseguren que s'endinsa, horitzontalment, una setantena de metres penya endins. Suficient perquè quan arribem al fons gairebé hàgim d'anar a les palpentes. Les dues són raons de pes que expliquen perquè els muntanyencs no l'anomenen bauma, sinó cova. Heus aquí, la Cova del Bisbe.



A la Cova s'hi ha viscut en èpoques molt reculades. Mentre els arqueòlegs ens informen que va ser en temps prehistòrics, la memòria oral ens parla de trabucaires i d'homes del bosc, fossin picadors o carboners. Aquí hi tenien aixopluc i un lloc confortable on sojornar: és sec, assolellat i van proveir-lo d'una cisterneta que emmagatzemava aigua plujana. Entremig, és clar, caldria situar-hi el mitrat que li havia donat nom. La tradició parla d'un bisbe de Perpinyà que hi fou castigat i que reunia els feligresos a missa brandant una campana. Des d'una trona catedralícia, que més podia demanar, governava els dominis de dues altres cavitats que també han acabat coneixent-se amb noms més o menys eclesiàstics: Cova dels Ermitons i Cova de les Monges.

De darreries del segle XIX en endavant la Cova del Bisbe ha esdevingut un bellveure de primera, visitat per excursionistes de la contrada i de més lluny que hi anem des de tres llocs diferents: des del Pont (o Pas) dels Aures, estès damunt la Ribera de Sant Aniol; des d'una mica més vall amunt i ascendint una rostada molt dreta on s'enfonsa la Cova dels Ermitons; finalment des de Cofí, una casa arruïnada en una colladeta i arran de la pista que uneix els llogarrets de Sadernes i Gitarriu. Aquest és l'accés que us proposo. En arribar a la Cova, la sorpresa és fenomenal: de cop i volta dominem a vol d'ocell la rectilínia i boscosa vallada que porta a Sant Aniol d'Aguja, alhora que admirem la cresta rocosa per on els grimpaies poden assolir els cims de Puig Plansesserres i Ferran. Des de la trona la vista és absolutament local, però té vigor i una força descriptiva que fa parròquia.

El patrimoni construït i més aviat pobre i pagès dels Països Catalans és extraordinari. En nombre i per la diversitat. Això sí, ai las!, deixat de la mà de Déu. Tant, que és fàcil pensar si l'administració sap que existeix. I bo que podem enorgullir-nos d'un voluntariat que salvaguarda allò que pot. Durant la sortida en descobrirem tres, d'elements patrimonials, aquests en forma de forns. Dos són inequívocament forns de calç i un tercer seria d'obra. Ho dona a entendre el fet de no ser de planta circular sinó de tenir quatre costats; també pel filet de memòria que amb prou feines ens transmet un record boirós i perquè als costats perduren bocins de rajols, maons i teules, aquests darrers encaixats a les pròpies parets de la construcció.



Per poc que les circumstàncies siguin propícies tindrem l'oportunitat de conèixer què fan i què pensen els joves neo-rurals que actualment viuen a Lliure i cultiven algunes peces de terra. Aquesta és una casa de pagès que un grup de nois i noies estan rehabilitant i que al costat té un arbre velleruc, l'Aulina de Lliure, que reverenciarem com es mereix. Per la història que transmet la soca i per ser una de les poquíssimes de la regió que les intenses i successives campanyes de carboneig van deixar dempeus.

